

Addenda: Més sequeres a la bassa de Capellades

Josep Riba i Gabarró

Centre d'Estudis Comarcals d'Igualada

Adenda: Más sequías en la Bassa de Capellades

RESUMEN

Por la falta de lluvias o por la sobreexplotación, desde el otoño de 2015 la Bassa de Capellades se encuentra sin agua, pero a la espera de una solución definitiva por las próximas traídas de aguas desde el sistema Ter-Llobregat o desde el embalse de La Llosa del Cavall. También se ha cuestionado la inexistencia de las concesiones municipales en los antiguos abastecimientos de aguas en Igualada y otras poblaciones de Anoia.

PALABRAS CLAVE: agua, meteorología, abastecimiento, Igualada, Cataluña

Addendum: More droughts to the CapelladesBassa

ABSTRACT

Due to lack of rains CapelladesBassa is without water since the autumn of 2015 or by overhunting, but waiting for a definitive solution for the next brought water from the Ter-Llobregat System. Also it his questioned the existence of municipal concessions in the old supplies in Igualada and other populations of Anoia.

KEYWORDS: water, meterology, supply, Igualada, Catalonia

En l'anterior *Miscellanea Aqualatensia*, número 16, presentada al saló de sessions de l'Ajuntament d'Igualada l'11 de desembre de 2015, en el nostre article *L'aqüífer Carme-Capellades i els nivells de la bassa capelladina (segles XVIII-XXI)* vam oferir una taula de variables de situació de la bassa de Capellades, referides a les tres festes principals del Mercat Figuerter (quaresma), la Festa Major (agost) i el Nadal (desembre). Entre els anys 1999 i 2014, podíem observar com en un període de catorze anys, la bassa capelladina havia aparegut buida i seca dinou vegades. Però també veiem que en una altra sèrie de sis anys seguits, entre el 2009 i el 2014, la bassa sempre havia estat plena i navegable.

Després s'ha hagut de constatar que l'any 2015, després de la Festa Major, l'aigua de la bassa va anar baixant de nivell, i al capdamunt s'anava assecant i fins i tot hi van créixer uns bolets lacustres. Per això, l'aigua de la bassa va deixar de ser el principal abastament de la població i es va anar substituint pels cabals del pou de la font Cuitora i del pou de la font del Llargandaix, situats en cotes molt més baixes, i tot i que l'aigua era bona per a cuinar, deixava alguns rastres calcaris.

La conducció d'aigua des d'Abrera, dels recursos Ter-Llobregat (ATLL), han reforçat tot l'abastament i han evitat situacions extremes, i així no s'han vist manifestacions de protesta al carrer com en altres situacions d'anys passats.

Amb la manca d'una bona pluviometria i la sobreexplotació i novament amb la bassa seca durant els anys 2015 i 2016, la qüestió de la manca d'aigua ha estat comentada i resseguida des de la premsa i altres mitjans de comunicació: tot seguit en farem un recull representatiu, amb referència a la problemàtica de la falta d'aigua a la bassa capelladina i, en general, a tota la comarca de l'Anoia.

El brollador de la bassa de Capellades amb el testimoni del Molí de la Vila (2015)

El juny de l'any 1969 fou inaugurat un brollador lluminós al bell mig de la bassa del Molí de la Vila, endegat per l'arquitecte Carles Buigas. Després d'uns anys d'haver restat paralytitzat, el segon diumenge de quaresma, el primer de març de 2015, una cercavila per la població va portar una gentada a la bassa, on els nens i el consistori van engegar el nou brollador, considerat una recuperació patrimonial.¹

Es mantenia l'expectativa que: «la construcció d'un dipòsit de cua

1. «El nou sortidor de la Bassa fou l'estrella del Mercat Figueret», *La Veu de l'Anoia*, 1694 (6 de març de 2015), p. 39.

amb una inversió de cinc milions d'euros, efectuada entre Aigües Ter-Llobregat i Acuamed, situat a les Comes, a la ratlla dels termes d'Igualada i d'Òdena, amb una capacitat de 5.000 metres cúbics, ja estarà a punt de rebre, després de l'estiu, l'aigua que, vinguda des de l'embassament de la Llosa del Cavall, ha de garantir el subministrament a la comarca anoienca. Aquesta nova xarxa d'abastament, de 76 km de conducció amb una canonada de transport de 300 l/s, a més de l'Anoia també afavorirà el Solsonès, el Bages i el Berguedà, en notables extensions, i amb l'avantatge que el funcionament serà per gravetat, amb un estalvi energètic considerable».²

En les eleccions municipals del 24 de maig de 2015, a Capellades, els resultats foren: VdC-CUP-PA, 800 vots (4 regidors), CiU, 763 vots (4 regidors), ERC-AM, 548 vots (3 regidors), PSC-CP, 324 vots (2 regidors), PP, 20 vots (0 regidors). Per primera vegada, la CUP (Candidatura d'Unitat Popular) va aconseguir l'alcaldia capelladina. Aquests resultats electorals es considerava que estigueren influenciats per les llargues incidències de la manca d'aigua de la Bassa.

El divendres dia 26 de juny de 2015, el president de la Generalitat, Artur Mas, va venir a inaugurar la nova fàbrica de Terranova Papers, del grup d'empreses Miquel i Costas i Miquel, de 4.000 metres quadrats, situada a la vora de la riera de Carme, al terme de la Pobla de Claramunt, que fabricarà papers especials per a les indústries alimentàries, d'automoció i tabaquera, principalment destinats a l'exportació. La inversió ha estat d'uns 45 milions d'euros, amb una nova i sofisticada màquina de tela inclinada. El grup paperer Miquel i Costas i Miquel, la matriu del qual cotitza a borsa des del 1968, va tancar l'any 2014 amb una facturació de 202,9 milions d'euros i un benefici net consolidat de 24,7 milions d'euros.³

En el resum meteorològic del primer semestre de 2015, trobem que en el més notable dels quatre primers mesos, a la capçalera de l'aquífer Carme-Capellades, a l'observatori de la Llacuna, caigueren 142 mm de pluja. El mes de juny s'hi afegiren 76 mm, tot i que al principi i a la darrera del mes de juliol hi hagué una forta elevació de les temperatures, que va fer que el dia 18 de juliol s'arribés als 40° C a l'aeròdrom d'Òdena, segons el Servei Meteorològic de Catalunya, que fou un rècord de temperatura mitjana a Catalunya des de l'any 1880.⁴

2. «L'aigua de la Llosa del Cavall, a punt d'arribar a Igualada», *L'Enllaç dels Anoiencs*, 650 (2 d'abril de 2015), p. 1.

3. «President Mas: "Miquel i Costas és un exemple del que necessita el país», *L'Enllaç dels Anoiencs*, 662 (2 de juliol de 2015), p. 3.

4. Albert BORRÀS: «El juliol més càlid des del 1880», *L'Enllaç dels Anoiencs*, 665 (23 de juliol de 2015), p. 2.

A mitjan setembre, «l'Agència Catalana de l'Aigua va efectuar diverses actuacions de manteniment i de millora a dues estacions d'aforament, una a la riera de Carme, al seu pas per la Pobla de Claramunt, i una altra a la riera de Mediona, al terme de Sant Quintí, consistents en tasques de neteja i de funcionalitat, en els corrents i en els pous de mesura dels nivells de l'aigua, per a la gestió i el control dels recursos hídrics de l'aqüífer Carme-Capellades».⁵

El canvi de situació de la bassa de Capellades també va tenir un ressò a la premsa: «He estat uns dies de vacances a Capellades, del 5 a l'11 d'octubre de 2015. No és la primera vegada que vinc, però en aquesta ocasió m'ha decebut molt l'actual estat de la bassa, i és deplorable que hagin arribat a deixar aquest espai públic, que dóna tanta identitat a Capellades, amb el poc nivell d'aigua que té, de brut que està el fons i amb els pobres peixos i la tortuga que encara queden, que no saben on posar-se per lliurar-se d'un final segur. Què expliquen a les escoles que visiten el Museu Paperer? Com poden entendre els nens com funcionava si no hi ha aigua per moure la roda que fa picar els martells? En fi, tenen molt per recuperar el patrimoni cultural, fer camins verds per poder anar a caminar, fer bicicleta o practicar esport per donar més vida a Capellades, però una cosa bona que tenien l'han deixat perdre, com era la bassa.»⁶

El segon semestre del 2015, entre el setembre i l'octubre, caigueren 73 mm d'aigua, però el 2 de novembre les pluges foren molt intenses: a Calaf, 75 mm; a Capellades, 67 mm; a Carme, 70 mm; a la Llacuna, 103 mm; a Igualada, 82 mm; als Hostalets de Pierola, 73 mm; a Montbui, 76 mm; a la Pobla de Claramunt, 55 mm; a Pujalt, 146 mm; a la Panadella, 136 mm, i a Rubió, 55 mm, que sumen excepcionalment un total de 991 mm en una sola jornada, però que foren insuficients per a tornar a omplir la bassa de Capellades.⁷

Les diferències pluviomètriques anyals són notables a solament una distància de 4 km de la bassa de Capellades, a la vista d'una sèrie de dinou anys consecutius de la Pobla de Claramunt, en un escala d'entre els 300 i els 800 mm de precipitació, i els mínims són coincidents amb les eixuteses de la bassa capelladina.

5. «Millors de l'Agència Catalana de l'Aigua a dues estacions d'aforament del riu Anoia», *L'Enllaç dels Anoiencs*, 670 (24 de setembre de 2015), p. 12.

6. Francisca MORENO: «L'estat deplorable de la bassa de Capellades», *L'Enllaç dels Anoiencs*, 673 (15 d'octubre de 2015), p. 20.

7. Albert BORRÀS: «Temporal històric», *L'Enllaç dels Anoiencs*, 672 (8 de novembre de 2015), p. 2.

Anys més secaners: 1998, 392 mm; 2001, 396; 2015, 356 mm.

Anys de més de 400 mm: 2000, 411 mm; 2005, 464 mm; 2012, 476 mm.

Anys amb més de 500 mm: 1997, 562 mm; 1999, 501 mm; 2002, 534 mm; 2004, 539 mm; 2006, 501 mm; 2007, 525 mm; 2104, 515 mm.

Anys amb més de 600 mm: 2003, 661 mm; 2008, 664 mm; 2009, 619 mm; 2013, 655 mm.

Anys més plujosos: 1996, 866 mm; 2010, 714 mm; 2011, 740 mm.⁸

Per part de la plataforma Aigua és Vida, el 4 de desembre de 2015 es va fer una compareixença pública per a denunciar possibles irregularitats en la concessió i el subministrament públic d'aigua, que gestiona la multinacional Agbar a càrrec d'Aigua de Rigat i d'Aigües Artés a Igualada, Cabrera d'Anoia, Copons, Òdena, Piera, la Pobla de Claramunt, Santa Margarida de Montbui, la Torre de Claramunt i Vilanova del Camí.

En aquests dies es precisà que «a Igualada la gestió de l'aigua té un problema i greu: no hi ha contracte amb l'empresa concessionària Aigua de Rigat. Exactament igual com va passar durant 140 anys a Barcelona, un fet que va obligar a regularitzar la situació. El problema esdevé més greu, perquè l'empresa en un 32 % és de propietat municipal. La resta és d'Agbar (Aigües de Barcelona), que avui és part de la multinacional francesa Suez, i aquest tant per cent no és casual, ja que si fos un 33 %, l'Ajuntament tindria dret a tenir més protagonisme i poder en les decisions».⁹

I responent a les preguntes dels mitjans de comunicació locals, «el tinent d'alcalde de Qualitat Urbana, Jordi Pont, va afirmar que a dia d'avui, el govern municipal no es planteja de fer la immensa inversió que suposaria remunicipalitzar el servei d'aigües de la ciutat, amb el cost que suposaria adquirir la xarxa, el patrimoni i el fons de comerç de l'actual empresa que ofereix el servei a la ciutat. Pont va explicar que el fet que no existeixi un contracte de concessió del servei és una situació heretada des de fa moltes dècades, quan les companyies d'aigües, i no els ajuntaments, van fer les inversions necessàries per a desplegar les xarxes d'abastament en moltes capitals catalanes».¹⁰

Mentrestant, s'informà que «les proves de natació corresponents a la

8. Observatori de Jaume Gabarró Mañosas, al carrer del Penjat de la Pobla de Claramunt.
9. «Denuncien irregularitats i signen un compromís per la gestió pública de l'aigua», *L'Enllaç dels Anoiencs*, 681 (11 de desembre de 2015), p. 10.
10. Jordi PUIGGRÓS: «L'oposició d'Igualada denuncia irregularitats en la concessió d'Aigua de Rigat, SA», *La Veu de l'Anoia*, 1734 (12 de desembre de 2015), p. 8; Jordi PUIGGRÓS: «El govern municipal d'Igualada no es planteja remunicipalitzar el servei d'aigua», *L'Enllaç dels Anoiencs*, 681 (11 de desembre de 2015), p. 11.

Travessa de la Bassa, aquest Nadal no es podran dur a terme per la manca d'aigua a la bassa capelladina».¹¹

La travessa natatòria de la bassa de la diada de Nadal, des del 2009 fins al 2014, s'havia pogut fer amb la bassa plena, sis vegades seguides, des de la vint-i-cinquena edició fins a la trentena. Però per la sequera, des del 2015 al 2016, per ara, no sabem quan es podrà arribar a celebrar la trenta-unena travessa.

Paral·lelament, l'Ajuntament d'Igualada «va confirmar que la ciutat no disposa de contracte de concessió amb l'empresa que gestiona el servei, que és Aigua de Rigat, SA. Responent a les demandes de l'entitat Aigua és Vida i amb el suport dels partits d'esquerres de l'oposició igualadina (ERC, PSC, CUP i Decidim), el regidor Jordi Pont va afirmar que no hi ha contracte. Una de les principals queixes d'Aigua és Vida és la manca d'informació facilitada pels ajuntaments en relació amb el servei d'aigua».¹²

El 3 de gener de 2016 va morir sobtadament el farmacèutic Jaume Torres i Rubió, a l'edat de seixanta-cinc anys. Ho era de la Pobla de Claramunt des de l'any 1976. També era inspector municipal de sanitat i tingué operatiu un laboratori d'anàlisi d'aigües, i entre altres aspectes, principalment en èpoques de sequeres, feia posar un rètol d'«Aigua no potable» en algunes de les fonts públiques, malgrat que fossin antigues i populars. L'establiment farmacèutic ha continuat amb seus fills i hereus Jaume i Marta Torres i Gibert com a regents, i està situat a l'avinguda de Catalunya de la Pobla de Claramunt des de gener de 2005.

Des del començament de l'any 2016, la plataforma multientitats Aigua és Vida, amb una xarxa d'organitzacions socials, sindicals i ecologistes, entre les quals s'hi troben els comitès d'empresa d'Aigües Ter-Llobregat i de l'Agència Catalana de l'Aigua, es va mostrar més activa. El seu objectiu és aconseguir que la política de l'aigua i la gestió del cicle integral de l'aigua a Catalunya sigui realitzat des del sector públic i compti amb la participació i el control de la societat civil com a garantia de la qualitat del servei i de l'aquiescència democràtica.

Aquesta entitat denuncià que «segons les dades comparades de diversos municipis obtingudes de l'observatori del preu de l'aigua a Catalunya, una eina de l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA), la tarifa dels municipis amb gestió privada és un 25 % més cara de mitjana que la dels de gestió

11. «El dia de Nadal», *L'Enllaç dels Anoiencs*, 683 (24 de desembre de 2015), p. 36.

12. AIGUA ÉS VIDA: «Els Ajuntaments de l'Anoia no responen sobre la manca de concessions del servei municipal per part d'Aigua de Rigat, SA», *L'Enllaç dels Anoiencs*, 683 (24 de desembre de 2015), p. 6.

pública. S'assegura que en municipis mitjans com Igualada, el preu del rebut de l'aigua amb gestió privada implica un increment del 22 % respecte del preu del rebut amb gestió pública».¹³

Referent al temps, cal remarcar que des de principi de novembre de 2015 fins al 22 de març de 2016 no va ploure gens. Entre el 13 i el 18 de març van caure 15 mm de pluja.

La situació provocà reaccions polítiques: «El llarg període sense pluges importants ha portat la bassa de Capellades, que és un termòmetre de l'aqüífer Carme-Capellades, a mantenir un nivell molt baix. Però és àmpliament conegut que no és només la falta de pluja, sinó també la sobreexplotació de l'aqüífer i algunes perforacions maldestres, que provoquen alteracions a l'ecosistema. Les queixes del PSC de Capellades s'han traslladat al Govern de la Generalitat a través de diverses preguntes al Parlament.»¹⁴

Tanmateix, des d'un mitjà de premsa local es transmet una informació tranquil·litzadora: «Acabades les obres a Igualada, la connexió a l'aigua de l'ATLL que ve des d'Abrera i la que arribarà des de la Llosa del Cavall, hi haurà aigua per triar i remenar. Punt i final als possibles problemes de la manca d'aigua com a conseqüència de les sequeres, com la que té ara mateix tota la comarca de l'Anoia, pels baixíssims nivells dels pous propis d'alguns municipis o de l'aqüífer Carme-Capellades, que abasteix principalment tota la conca d'Òdena.

»La solució a tot plegat està pràcticament a punt, després que hagin finalitzat ja les obres de la connexió dels brancals de l'aigua del Ter-Llobregat, que puja des d'Abrera i passa per Masquefa i Piera i la Pobla de Claramunt amb la que baixarà des de l'embassament de la Llosa del Cavall, prop de Sant Llorenç de Morunys, fins a Igualada, passant pel Solsonès i Calaf. El punt de connexió d'ambdues xarxes és un enorme dipòsit amb capacitat de 5.000 metres cúbics d'aigua, damunt de les Comes, al costat de la carretera de les Maioles, al terme d'Òdena, que ha costat dos milions d'euros i que és el punt final d'una conducció de 71 km, amb una tuberia que permetrà el transport de 300 litres d'aigua per segon. De tota manera, sembla que hauran de passar uns sis mesos per a disposar de l'esperada aigua des de la Llosa del Cavall.

»L'Anoia ha viscut períodes de sequera importants al llarg de la seva història, sempre com a conseqüència del baix nivell de l'aqüífer Carme-Capellades, clarament sobreexplotat. Aquesta setmana només cal veure que

13. «Aigua és Vida demana informe de tarifes per saber si hi ha sobrecost en el rebut de l'aigua», *L'Enllaç dels Anoiencs*, 687 (4 de febrer de 2016), p. 4.

14. «El PSC pregunta al govern català sobre la Bassa», *L'Enllaç dels Anoiencs*, 688 (11 de febrer de 2016), p. 8.

la bassa de Capellades, un sobreixidor natural de l'aquífer, està pràcticament seca, que és una demostració que queda poca aigua.»¹⁵

Tot i això, subsistia la inquietud i la incertesa: «L'accés a una aigua potable, sanejada i a un preu assequible va ser reconegut explícitament con un dret humà per l'Assemblea General de les Nacions Unides en una resolució de l'any 2010. El cas de Catalunya és especialment impactant, ja que un 80 % de l'aigua està gestionada per empreses privades o mixtes. A l'Estat espanyol, aquest percentatge és del 50 %, a Europa no supera el 30 % i a tot el món es queda en un 10 %.

»Fa un mes, la gestió de l'Aigua a Igualada va ser notícia, perquè des d'Aigua és Vida es va exposar la manca de contracte de concessió de l'Ajuntament amb l'empresa d'Aigua de Rigat. Dos mesos després, per Aigua és Vida es va confirmar que no hi ha contracte de concessió a dos municipis més de l'Anoia, que són la Pobla de Claramunt i Vilanova del Camí. A aquests dos municipis sense contracte de concessió gestionats per Aigua de Rigat, s'hi podria sumar Santa Margarida de Montbui, gestionada per Aigües Artés.»¹⁶

El març de 2016, els mitjans de comunicació, premsa, ràdio i televisió van explicar extensament una resolució del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (TSJC) que anul·lava la concessió a Agbar de l'abastament d'aigua a Barcelona i a la seva àrea metropolitana (AMB), que l'any 2012 va comportar la creació d'una societat mixta, amb capital majoritari d'Agbar, per a gestionar el servei públic a Barcelona i 123 municipis de l'àrea metropolitana. Acciona Agua va reclamar al Tribunal Suprem que suspengués de manera cautelar aquella societat, cosa que l'alt tribunal no va fer. Ara el TSJC ha anul·lat la concessió, tal com demanaven diverses companyies del sector de l'aigua.¹⁷

L'expressat esdeveniment va tenir repercussions a Igualada: «Una sentència del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya que anul·la la concessió a Agbar del servei de Barcelona per no tenir contracte signat accelera els moviments a Igualada. Fa poc que es va denunciar que Aigua de Rigat no té contracte. Fa uns mesos, l'associació Aigua és Vida va denunciar la situació a Igualada i altres municipis de la comarca, ja que a Aigua de Rigat,

15. Jordi PUIGGRÓS: «L'Anoia solucionarà definitivament el problema de l'abastament d'aigua abans de l'estiu i podrà triar entre tres orígens diferents», *La Veu de l'Anoia*, 1743 (12 de febrer de 2016), p. 10.

16. «Vilanova del Camí i la Pobla de Claramunt tampoc tenen contracte de concessió del servei d'aigua», *L'Enllaç dels Anoiencs*, 689 (18 de febrer de 2016), p. 10.

17. «El TSJC anul·la la concessió a Agbar de l'abastament d'aigua», *Ara*, 1902 (17 de març de 2016), p. 19.

tot i tenir una participació municipal, la propietat majoritària és precisament d'Agbar. L'alcalde Marc Castells va anunciar que s'estaven engegant els estudis jurídics per si fos possible una municipalització del servei d'aigua, ja que Aigua de Rigat presta el servei des de l'any 1924.»¹⁸

En relació amb les sequeres dels tres primers mesos de 2016, el mes d'abril fou diferent, amb tres dies de pluja abundant. El dia 3 caigueren 73 mm; el dia 24, 7 mm, i el 26, 16,6 mm més, que sumaren un total de 96,6 mm.¹⁹

Mentrestant, la situació contractual del serveis d'aigua d'Igualada i altres municipis continuava preocupant: «La Diputació de Barcelona assessorarà els consistoris al llarg d'un procediment complex, amb la voluntat de tenir-lo enllestit vers l'any 2018. Els Ajuntaments d'Igualada, la Pobla de Claramunt i Vilanova del Camí han iniciat de manera conjunta el procediment per a la creació dels seus respectius serveis municipals d'aigua, ja que des de la dècada dels anys vint del segle passat la companyia Aigua de Rigat, tot i que no hi ha una concessió formal, ha assumit tant la prestació del servei com la instal·lació i el manteniment de la infraestructura que la fa possible. Jordi Pont, tinent d'alcalde de Qualitat Urbana de l'Ajuntament d'Igualada, manifestava que hi ha una situació compartida per diversos municipis d'arreu del país, ja que ara fa més d'un segle pocs ajuntaments estaven en disposició d'assumir la creació d'un servei d'aigua d'aquestes característiques i se'n van fer càrrec els emprenedors i les companyies privades.»²⁰

Posteriorment s'informà que «el 26 d'abril, l'Ajuntament de Cabrera d'Anoia i Sorea (Societat Regional d'Abastament d'Aigües, SAU) varen signar un conveni de col·laboració de règim fiscal de les entitats sense finalitats lucratives i dels incentius fiscals al mecenatge. Sorea, empresa que té la gestió del subministrament d'aigua a Cabrera d'Anoia, ha volgut participar activament en el desenvolupament del teixit social, econòmic i educatiu i per això ha signat un conveni amb l'Ajuntament i amb diverses especificacions per a les escoles primàries.»²¹

Un meteoròleg informà que «a Catalunya hi plouen els mateixos litres

18. «Igualada podria municipalitzar l'aigua», *La Veu de l'Anoia*, 1790 (1 d'abril de 2016), p. 1.

19. Albert BORRÀS: «Molt bona pluja», *L'Enllaç dels Anoiencs*, 695 (17 d'abril de 2016), p. 2.

20. «Igualada, Vilanova del Camí i la Pobla de Claramunt inicien conjuntament la creació dels seus serveis municipals d'aigua», *L'Enllaç dels Anoiencs*, 697 (21 d'abril de 2016), p. 5.

21. «Conveni entre l'Ajuntament i Sorea», *L'Enllaç dels Anoiencs*, 698 (28 d'abril de 2016), p. 6.

que fa cent anys, però amb menys dies de pluja. És a dir, plou amb més intensitat. El clima mediterrani és irregular i porta aquestes precipitacions fortes a la primavera i a la tardor, però en els darrers anys s'està accentuant. A l'Anoia fins i tot estan variant les estacions i està plovent molt més durant la primavera que durant la tardor, com passava abans, i això és bo per a la pagesia».²²

I es van mantenir les inversions previstes per a l'endegament de la «via blava» de l'Anoia»: «S'habilitaran uns camins paral·lels al riu Anoia i també es rehabilitaran elements patrimonials i paisatgístics. La Via Blava Anoia resseguirà el riu al llarg de 70 quilòmetres de les comarques de l'Anoia, l'Alt Penedès i el Baix Llobregat. Començarà a la confluència dels camins de Calaf, Sant Martí Sesgueioles, Montmaneu i Argençola, continuarà per Jorba i s'unirà amb la Via Blava Llobregat a Martorell. Requerirà una inversió de sis milions d'euros.»²³

Tanmateix, la situació de la bassa capelladina seguí essent motiu de preocupació: «La bassa, semàfor natural de l'aqüífer Carme-Capellades, fa mesos que no té aigua. Des de l'Ajuntament de Capellades es manté un contacte regular amb l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA) per controlar l'escassetat d'aigua i analitzar-ne les causes així com les possibles solucions. Paral·lelament, l'equip de govern està treballant amb aquest mateix organisme i amb la Junta Central d'Usuaris de l'aqüífer Carme-Capellades, després d'elaborar un projecte d'abastament d'aigua sota criteris de sostenibilitat i reaprofitament.»

L'estiu passat, un dels tècnics assessors de la JCUACC, Enric Queralt, va explicar en una xerrada oberta com funcionava aquest aquífer, quins en són els límits i com s'abasteix d'aigua. Així va quedar palès que l'aquífer està estressat per l'excés d'extraccions que pateix, per diverses agressions al seu sistema natural i també per l'escassetat de pluja. Aquesta xerrada va ser convocada per l'Ajuntament amb l'objectiu d'informar amb la màxima transparència sobre el tema de l'aigua. Seguint amb aquesta dinàmica, l'Ajuntament es planteja seguir amb les campanyes de conscienciació sobre el consum d'aigua i obrir nous espais de debat i informació sobre l'estat actual de l'aquífer i de la Bassa.»²⁴

22. Jaume SINGLA, «Albert Borràs, tècnic de l'observatori de Pujalt», *La Veu de l'Anoia*, 1766 (22 de juliol de 2016), p. 48.

23. «Els 70 km del riu Anoia seran “via blava” per a ciclistes i vianants», *L'Enllaç dels Anoïencs*, 710 (28 de juliol de 2016), p. 27.

24. *Estat de l'aquífer Carme-Capellades*, Casa de la Vila. Ajuntament de Capellades, juliol de 2016, p. 6.

Ras i curt, es plantejà la necessitat de trobar una solució definitiva al problema de la sobreexplotació de l'aqüífer: «La bassa de Capellades està seca i aquest és l'indicador del nivell natural de l'aqüífer que permet saber l'estat de les reserves d'aigua de forma clara i sense dubtes. L'aqüífer s'omple únicament amb les precipitacions i en un període de sequera com el que estem vivint ha arribat a nivells de mínims històrics. L'Agència Catalana de l'Aigua està treballant en un nou pla de gestió de les sequeres, però no veurà la llum fins al 2017, i que actualment el té publicat en fase d'informació pública i a l'espera de la seva aprovació definitiva. Des de Capellades mostren el seu desacord i la seva impotència sobre aquesta manca de sortida del greu problema.

»Des de Capellades, l'alcalde Aleix Auber es queixa que l'ACA encara no hagi donat una sortida viable. Per ara, es basen en la connexió de les aigües del Ter-Llobregat per desestressar l'aqüífer, que té una afectació brutal per Capellades, ja que la bassa, a més de fer d'indicador natural del nivell, és un reclam turístic per a la població.

»L'Ajuntament de Capellades, en col·laboració amb la Diputació de Barcelona, ha començat una campanya per ajudar a l'estalvi d'aigua i per això ha repartit per totes les cases un díptic on s'explica com aconseguir estalviar aigua. En aquest fulletó es detalla que l'aigua és un bé escàs i que cal fer-ne un ús responsable i no malgastarla.»²⁵

I es reclama la urgència de disposar de cabals externs per no agreujar encara més la situació: «Que l'aqüífer Carme-Capellades es trobi sota mínims ja ha passat moltes vegades. Per això es van fer les portades d'aigua des del Ter-Llobregat i des de la Llosa del Cavall. Però per què no funcionen? En qualsevol cas, l'aigua de l'aqüífer que hi ha sota bona part del territori de l'Anoia s'acaba, o com a mínim no té cap garantia d'estabilitat en el segle XXI. Precisament per això ja fa molts anys que la Generalitat va construir una obra hipermilionària de la portada de les aigües del Ter-Llobregat des d'Abrera fins a un dipòsit ubicat al polígon de les Comes d'Igualada. Malgrat que la canalització està feta des de fa anys, ens temem que el seu ús és infrautilitzat a partir de Piera cap amunt. Però, malgrat uns reiterats anuncis, el cert és que encara “ningú no ha obert la aixeta”. Algú ens explicarà algun dia què passa amb l'aigua?»²⁶

El periodista fa preguntes: «Com teniu la bassa? Us preocupen els baixos nivells de l'aqüífer Carme-Capellades?» I l'alcalde Aleix Auber contesta:

25. Ton CASELLAS: «L'aqüífer Carme-Capellades en mínims històrics», *La Veu de l'Anoia*, 1768 (5 d'agost de 2016), p. 7.

26. «Què passa amb l'aigua?», *La Veu de l'Anoia*, 1769 (12 d'agost de 2016), p. 1.

«Aquí tenim el problema de l'aigua, i la bassa no deixa de ser un indicador del nivell de l'aquífer on extreuen aigua diverses poblacions de la comarca, des de Capellades fins a Igualada. El problema que tenim és que a dia d'avui s'extreu més aigua de la que hi entra. A aquest ritme, hi ha tres variables principals, que són la sobreexplotació, la sequera i les agressions al territori, que afecten negativament la massa d'aigua. Els nivells estan per sota dels de l'any passat en aquesta època, i llavors ja era ben crítica. Venim d'una llarga època poc plujosa i cada dia que passa estem pitjor. A Capellades ens ha deixat seca la bassa, cosa que té una afectació brutal en una població de 5.000 habitants, ja que també és un atractiu turístic i de promoció social.

»Capellades està més afectada, més preocupada, i no ens donen cap solució, malgrat que l'Agència Catalana de l'Aigua ens deia que estem en períodes d'excepcionalitat. He anat cinc vegades a veure l'ACA en un any i hem vist que això és complex, i a dia d'avui no em donen cap sortida. Es basen molt en la connexió del Ter-Llobregat per la zona com Igualada i rodalies, cosa que serviria per a desestressar l'aquífer. La resposta definitiva ens l'ha de donar l'Agència Catalana de l'Aigua. Des de la responsabilitat que nosaltres tenim és dur enfrontar-se contra un mur i ens sentim impotents.

»Recordem que a la bassa l'any 2001 ja hi ha haver una campanya amb acampada dins de la bassa per un debat sobre l'aigua. Hi ha un sentiment bastant més sensible en el tema de l'aigua a Capellades que en altres llocs que no tenen bassa. És un problema que tothom passa de llarg perquè encara quan obrim l'aixeta ens surt aigua.»²⁷

Paral·lelament, l'esmentada inacció administrativa generà tensions polítiques a Capellades: «El grup municipal de Convergència i Unió ha entrat per registre a l'Ajuntament de Capellades la sol·licitud de crear i convocar una comissió per tractar específicament la problemàtica de l'aigua, en un moment en què el país i l'àmbit de l'aquífer Carme-Capellades viuen la pitjor sequera de les darreres dècades. El grup municipal de CiU creu que l'actual govern municipal i el seu alcalde Aleix Auber no tenen una orientació clara de les accions a dur a terme a curt, mitjà i llarg termini. Per altra banda, i després de més d'un any de govern municipal encapçalat per la CUP, hi ha una insuficiència en les actuacions per a pal·liar la problemàtica de la sequera i millorar la gestió de l'aigua i cap resultat.

»El mes d'agost es van fer paleses les incongruències de la gestió municipal. Mentre es demanava a la població un estalvi d'aigua i no es regaven

27. Ton CASELLAS: «Entrevista a Aleix Auber (CUP), alcalde de Capellades», *La Veu de l'Anoia*, 1769 (12 d'agost de 2016), p. 14.

les zones verdes, es van malbaratar milers de litres d'aigua abocant-la a la bassa de manera incontrolada durant dies per la poca traça de no treure els peixos a temps. En el darrer mig any de govern de CiU, el 2015, la CUP va demanar de forma insistent informes i explicacions davant el lamentable estat de la bassa de Capellades, que després de catorze mesos d'alcaldia de la CUP no han arribat.»²⁸

En aquest context, es constata que el territori pateix una de les pitjors sequeres a la vista dels registres històrics de què es disposa: «La conca d'Òdena pateix una sequera importantíssima que ja ve des del 2015 i l'escassa precipitació d'aquests darrers mesos d'estiu, junt amb les altes temperatures d'aquests primers dies de setembre, no fan més que empitjorar-ho. Aquest estiu del 2016 ha estat un dels més secs dels darrers anys, comparable amb el del 2012, ja que en tots dos casos la precipitació va ser escassa a tot el territori.

»A la comarca de l'Anoia estem patint una sequera important per l'acumulació de falta d'aigua des de fa un any i mig, segons explica Albert Borràs, de l'Observatori de Pujalt. La sequera actual ve del 2015, en què la conca d'Òdena va patir la sequera més important com a mínim en 65 anys de dades oficials. L'històric de dades corregit pel Servei Meteorològic de Catalunya indica que Igualada va tenir l'any 1985 el mínim des del 1950, amb 361,5 mm. Però l'any 2015 es va quedar en 261,6 mm, segons dades recollides per Albert Aguirre a l'Observatori de l'Ajuntament igualadí.

»Tant aquest històric de falta d'aigua el veiem reflectit en el riu Anoia en el seu pas per la Conca... ben sec. També a la bassa de Capellades ben seca, tot i que allà hi ha altres factors. A la Llacuna la precipitació acumulada durant el que portem del 2016 és de 270 mm, quan la mitjana és de 606 mm. Ha estat un dels estius més secs dels darrers anys a Catalunya i amb poca precipitació. De les dues sèries centenàries de què es disposa a Catalunya (Observatori de l'Ebre, amb dades des de l'any 1905, i l'Observatori Fabra de Barcelona, des del 1914), l'estiu del 2016 ha resultat el quart més sec a l'Observatori de l'Ebre, mentre que a l'Observatori Fabra ha estat entre els 20 estius més secs.»²⁹

Tot i això, l'ACA no preveu fins a l'any vinent el subministrament de cabals externs per a pal·liar la sobreexplotació de l'aqüífer Carme-Capellades: «La sequera pluviomètrica situa en mínims les reserves de l'aqüífer

28. «CiU sol·licita crear una comissió per tractar la problemàtica de l'aigua», *L'Enllaç dels Anoïencs*, 711 (8 de setembre de 2016), p. 16.

29. C. ROMA: «Un estiu sense pluja i amb temperatures rècord en els primers dies de setembre a l'Anoia», *La Veu de l'Anoia*, 1772 (9 de setembre de 2016), p. 16.

Carme-Capellades, que empitjorant la situació ha enregistrat uns mínims similars als de la sequera del 2007-2008. L'Agència Catalana de l'Aigua treballa amb els ajuntaments per adoptar mesures per a garantir els abastaments i la resta d'usos d'aigua. L'aqüífer té una extensió de 157 km² i emmagatzema aigua subterrània que serveix per a subministrar a gran part de la població i a la indústria de la comarca de l'Anoia, tot i que s'omple únicament amb les precipitacions, i això fa que depengui completament de la climatologia per assolir uns bons nivells d'aigua disponible.

»L'extracció actual de l'aqüífer Carme-Capellades és aproximadament de 8 hm³/any. La major part de les extraccions per a pous es concentren a la zona de descàrrega de la riera de Carme i del riu Anoia, mentre que les surgències es troben disseminades per tot el territori, però la principal aflüència de la bassa de Capellades es troba seca des de fa molts mesos enrere. Pel que fa als usos, l'abastament suposa un 77 % del total de les extraccions de l'aqüífer, mentre que la industrial suposa un 19 %.

»L'Agència Catalana de l'Aigua, conscient de la necessitat de cobrir la demanda en el subministrament d'aquest àmbit i tenint en compte que es tracta d'un sistema clarament deficitari, ha planificat i executat un conjunt d'infraestructures hidràuliques orientades a millorar la garantia del subministrament i disminuir la pressió sobre l'aqüífer. Així, es disposa d'un brançal de la xarxa Ter-Llobregat procedent des d'Abrera i una altra portada d'aigües des de l'embassament de la Llosa del Cavall (d'uns 200 l/s), la qual es preveu que entre en servei a principis de l'any 2017.»³⁰

Taula recent de variables de situació de la bassa de Capellades

Anys	Mercat Figuerer (quaresma)	Festa Major (agost)	Nadal (desembre)
2014	Plena	Plena	Plena
2015	Plena	Plena	Buida
2016	Buida	Buida	Buida

Encara que a hores d'ara puguin semblar uns antecedents llunyans, potser no serà balder recordar que els abastaments d'aigua en xarxa a la ciutat d'Igualada tenen unes antiguitats de 117 anys en el cas d'Aigües Artés i de 93 anys en el cas d'Aigua de Rigat, amb les respectives històries dels seus desenvolupaments, tant a la ciutat com a la comarca.

30. «La sequera pluviomètrica situa en mínims les reserves de l'aqüífer Carme-Capellades», *L'Enllaç dels Anoiencs*, 712 (15 de setembre de 2016), p. 13.

L'Ajuntament d'Igualada, en la sessió de 12 d'octubre de 1899, va autoritzar Antoni Artés i Puig per a fer una canalització d'aigua potable des de Montbui, amb entrada pel carrer de la Creueta, fins la seva propietat de la Torre Artés. Posteriorment, en la sessió de 10 de maig de 1901, es va acordar «conceder permiso a Antonio Artés Puig para canalizar por todas las calles y demás pasos o terrenos públicos de esta Ciudad, al objeto de conducir aguas con las correspondientes tuberías, mediante reunan las condiciones de potabilidad, que en l'actualidad está alumbrando en las cercanías de esta población».³¹

Segons M. Llansana, «l'any 1901, Antonio Artés va obtenir l'autorització i els permisos del Govern Civil, per canalitzar l'aigua des de Ca n'Alemanys fins a Igualada i així és com va néixer l'empresa Aigües Artés i, amb ella la primera xarxa de distribució domiciliària a Igualada, amb aigua procedent de diverses finques de Montbui».³²

La constitució de la societat Aigua de Rigat, SA es va formalitzar a Igualada l'any 1923 i el seu objectiu era el subministrament d'aigua potable a les poblacions d'Igualada i de Vilanova del Camí, amb aprofitament i elevació dels cabals utilitzats per l'antic molí paperer de Rigat.

Des del primer de març de 1924, la societat Aigua de Rigat, SA fou autoritzada per l'Ajuntament d'Igualada a fer l'estesa de les canonades per al transport d'aigua i abastament a Igualada, que es va inaugurar el 9 de juliol de 1924, «en el momento preciso en que estaban agotados todos los manantiales que abastecían la Ciudad, secos sus pozos, seco por completo el río Noya y los depósitos municipales tenían sólo el agua precisa para alimentar las Fuentes públicas durante tres días, Igualada, que estaba sedienta, acogió el manantial de Rigat con la misma alegría que el condenado a morir recibe la noticia de su liberación».³³

A l'hora de tancar aquesta addenda (decembre de 2016), cal deixar a l'expectativa un quants interrogants, per als quals ara per ara no sabem quin serà el desenllaç:

—Quan la bassa capelladina tornarà a recuperar el seu nivell de ben plena i el conservarà?

31. Josep RIBA i GABARRÓ: «Etapas dels sanejaments privats i públic de la ciutat d'Igualada», *Miscellanea Aqualatensia*, 12 (2006), p. 327.

32. Marina LLANSANA: *Antonio Artés i la transformació d'Igualada*, Igualada, Ajuntament d'Igualada / Institut Municipal de Cultura, 2015, p. 34.

33. Josep RIBA i GABARRÓ: «L'aigua i el paper foren riqueses de cal Coca, de la Pobla de Claramunt», *Miscellanea Aqualatensia*, 11 (2004), p. 93.

—Quan l'aquífer Carme-Capellades deixarà de trobar-se massa sobreexplotat?

—Quan l'aigua provinent de l'embassament de la Llosa del Cavall podrà rajar a pleret a les aixetes igualadines?

—Quan la 31a travessa natatòria nadalenca de la bassa serà factible?

—Quan la meteorologia i les administracions seran compatibles?

Que cadascú hi afegixi les seves interrogacions...